

На основу члана 33. став 3. Закона о заштити становништва од заразних болести ("Службени гласник РС", број 125/04),

Министар здравља доноси

ПРАВИЛНИК О СПРЕЧАВАЊУ, РАНОМ ОТКРИВАЊУ И СУЗБИЈАЊУ БОЛНИЧКИХ ИНФЕКЦИЈА

(Сл. гласник РС бр. 101/13)

Основни текст на снази од 28/11/2013, у примени од 28/11/2013

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим правилником прописују се мере спречавања појаве, раног откривања и сузбијања болничких инфекција, као и начин образовања и рада комисије за заштиту од болничких инфекција.

(2) Здравствене установе, приватна пракса, социјалне установе у којима се обавља и здравствена делатност и друга правна лица која могу обављати здравствену делатност за своје запослене, дужни су да спроводе стручне, организационе и друге прописане мере у циљу спречавања појаве, раног откривања и сузбијања болничких инфекција.

Члан 2.

(1) Болничка инфекција, односно инфекција повезана са здравственом заштитом је инфекција настала код пацијената и особља у здравственој установи или у другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника, као резултат непожељне реакције организма на присуство инфективног агенса и/или његових токсина, а која није била присутна нити је пацијент био у инкубацији приликом пријема.

(2) Инфекција се сматра болничком ако је настала у здравственој установи, односно у другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника у следећим случајевима:

1) ако је постала евидентна 48 часова после пријема пацијента у болницу или касније;

2) ако се утврди да је повезана са хируршком интервенцијом, а испољи се у току 30 дана после хируршке интервенције у случају да имплантат није уграђен, или у току једне године ако је уграђен;

3) ако се испољи после отпуста пацијента, а епидемиолошки подаци показују да је настала у здравственој установи или другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника;

4) ако је настала код новорођенчади као резултат пролаза кроз порођајни канал мајке;

5) код лица запослених у установама из члана 1. став 2. овог правилника.

II. ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР НАД БОЛНИЧКИМ ИНФЕКЦИЈАМА

Члан 3.

(1) Епидемиолошки надзор над болничким инфекцијама (у даљем тексту: епидемиолошки надзор) подразумева систематско прикупљање, анализу и тумачење података о болничким инфекцијама као и повратну информацију о резултатима надзора здравственом особљу одељења на коме је надзор вршен, комисији за заштиту од болничких инфекција и надлежним институцијама.

(2) Епидемиолошки надзор омогућава идентификацију болесника који имају неку инфекцију и/или колонизацију, као и сагледавање фактора ризика који су допринели њеном настанку.

(3) У епидемиолошком надзору користе се дефиниције болничких инфекција које објављује Институт за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут" (у даљем тексту: Институт за јавно здравље Србије).

Члан 4.

(1) Епидемиолошки надзор из члана 3. став 1. овог правилника обављају здравствени радници надлежни за спровођење надзора.

(2) Епидемиолошки надзор над пацијентима са повећаним ризиком за настанак болничких инфекција спроводи се континуирано, праћењем инциденције.

(3) Пацијенти који су у повећаном ризику за оболевање од болничких инфекција су:

- 1) оперисани пацијенти,
- 2) имунодефицијентни пацијенти,
- 3) недоношчад,
- 4) новорођенчад,
- 5) одојчад,
- 6) пацијенти старије животне доби (>65 година),
- 7) пацијенти са опекотинама,
- 8) пацијенти у јединицама интензивне неге и терапије,
- 9) пацијенти на хемодијализи,
- 10) пацијенти оболели од инфективних болести као и
- 11) особе са инвалидитетом и психичким болестима.

(4) На одељењима на којима се не врши надзор праћењем инциденције, спроводи се надзор кроз студије преваленције.

(5) Епидемиолошки надзор из става 4. овог члана спроводи се у установама из члана 1. став 2. овог правилника на територији Републике Србије периодично на пет година, у складу са планом који припрема Институт за јавно здравље Србије, у сарадњи са Републичком стручном комисијом за надзор над болничким инфекцијама.

1. Организација епидемиолошког надзора

Члан 5.

(1) Здравствена установа и други облик делатности из члана 1. став 2. овог правилника доноси Програм за превенцију и сузбијање болничких инфекција (у даљем тексту: Програм) и годишњи План за превенцију и сузбијање болничких инфекција (у даљем тексту: План).

(2) Програмом се утврђују дугорочни циљеви, активности и метод рада, начин организовања, спровођења и контроле, учесници у спровођењу програма и њихови задаци.

(3) Планом се утврђују активности у току једне календарске године за заштиту од појаве болничких инфекција.

Члан 6.

(1) У здравственим установама и социјалним установама у којима се обавља и здравствена делатност, предлог Програма и Плана сачињава Комисија за заштиту од болничких инфекција (у даљем тексту: Комисија), а доноси га директор здравствене установе и социјалне установе у којима се обавља и здравствена делатност.

(2) У приватној пракси Програм и План доноси лице одговорно за надзор над болничким инфекцијама, у сарадњи са специјалистом епидемиологије надлежног завода/института за јавно здравље.

(3) Програм из ст. 1. и 3. овог члана ревидира се једном у три године.

(4) План из ст. 1. и 3. овог члана за наредну годину, доноси се најкасније до 31. децембра текуће године и доставља се надлежном институту/заводу за јавно здравље.

2. Комисија за заштиту од болничких инфекција

Члан 7.

(1) Здравствена установа и социјална установа у којој се обавља и здравствена делатност, дужна је да формира Комисију и да има здравствене раднике надлежне за надзор над болничким инфекцијама.

(2) Чланове Комисије и здравствене раднике надлежне за надзор именује одговорно лице установе.

Члан 8.

Комисију чине председник комисије, заменик председника и чланови.

Члан 9.

(1) На секундарном и терцијалном нивоу здравствене заштите, председник Комисије је директор здравствене установе, а заменик председника је специјалиста епидемиологије здравствене установе.

(2) Чланови Комисије су:

- 1) управници клиника/одељења клиничких грана медицине,
- 2) специјалиста епидемиологије у здравственој установи,
- 3) специјалиста микробиологије,
- 4) специјалиста за инфективне болести,
- 5) специјалиста хигијене,
- 6) специјалиста епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље,
- 7) главна сестра здравствене установе,
- 8) главне сестре клиника/одељења,
- 9) струковна медицинска сестра/струковни санитарно-еколошки инжењер.

(3) Чланови Комисије из става 1. овог члана могу бити и клинички фармаколог, доктори медицине других специјалности, као и други здравствени радници.

Члан 10.

(1) На примарном нивоу здравствене заштите и у социјалној установи у којој се обавља и здравствена делатност, председник Комисије је директор установе који именује заменика Комисије.

(2) Чланови Комисије су:

- 1) начелници служби,
- 2) специјалиста епидемиологије у установи из става 1. овог члана,
- 3) специјалиста епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље,
- 4) главна сестра установе,
- 5) главне сестре служби,
- 6) струковна медицинска сестра/струковни санитарно-еколошки инжењер.

Члан 11.

Уколико здравствена и социјална установа из чл. 9. и 10. овог правилника нема запослене здравствене раднике поменутих специјалности, одговорно лице може ангажовати здравственог радника запосленог у другој здравственој установи за члана Комисије.

Члан 12.

Здравствена установа и социјална установа у којој се обавља и здравствена делатност, у року од седам дана од формирања Комисије, обавештавају надлежни завод/институт за јавно здравље и Институт за јавно здравље Србије о саставу Комисије.

Члан 13.

(1) Комисија ради на основу Пословника о раду и обавља следеће послове:

- 1) доноси и периодично ревидира Програм и стручно методолошка упутства за мере превенције и сузбијања болничких инфекција;
- 2) доставља упутства у писаној и/или електронској форми свим организационим јединицама;
- 3) доноси годишњи План рада Комисије којим:
 - (1) одређује стручне приоритете у сузбијању болничких инфекција према епидемиолошкој ситуацији, као и поступке у оквиру мера за превенцију и сузбијање болничких инфекција у складу са препорукама и упутствима Републичке стручне комисије за надзор над болничким инфекцијама;
 - (2) одређује метод у праћењу болничких инфекција према препоруци специјалисте епидемиологије здравствене установе и/или специјалисте епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље;
 - (3) прати примену препорука и мера за превенцију и сузбијање болничких инфекција;
- 4) анализира кретање болничких инфекција и утврђује приоритете у епидемиолошком надзору;
- 5) сарађује са надлежним институтима/заводима за јавно здравље;
- 6) разматра периодичне извештаје које припрема организациона јединица за болничке инфекције у здравственим установама на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите, односно струковна медицинска сестра/струковни санитарно-еколошки техничар у сарадњи са специјалистом епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље у здравственим установама на примарном нивоу здравствене заштите;
- 7) подноси периодичне извештаје одговорном лицу – директору установе и надлежном институту/заводу за јавно здравље.

(2) Рад Комисије одвија се на састанцима који се организују најмање четири пута током године, а по потреби и чешће у зависности од епидемиолошке ситуације у погледу болничких инфекција.

(3) Чланови Комисије за свој рад одговорни су директору здравствене, односно социјалне установе у којој се обавља здравствена делатност.

(4) Директор установе одговоран је за спровођење мера превенције и сузбијања болничких инфекција.

Члан 14.

- (1) Здравствена установа и социјална установа у којој се обавља и здравствена делатност у обавези су да имају организациону јединицу за болничке инфекције (служба, одељење, група, тим и сл.).
- (2) Приватна пракса и друго правно лице које може обављати здравствену делатност за своје запослене у обавези је да има струковну медицинску сестру/струковног санитарно-еколошког инжењера за обављање послова везаних за превенцију и праћење болничких инфекција.
- (3) Уколико приватна пракса у складу са законом, нема запослену струковну медицинску сестру, послове везане за превенцију и праћење болничких инфекција, обавља њен оснивач.

3. Организациона јединица за болничке инфекције

Члан 15.

Организациону јединицу за болничке инфекције из члана 14. став 1. овог правилника, чине најмање специјалиста епидемиологије и струковна медицинска сестра/струковни санитарно-еколошки инжењер за обављање послова везаних за превенцију и праћење болничких инфекција.

Члан 16.

Организациона јединица за болничке инфекције из члана 15. овог правилника, прати здравствено стање хоспитализованих пацијената, предлаже и прати спровођење мера превенције и сузбијања болничких инфекција.

Члан 17.

Задаци специјалисте епидемиологије здравствене установе у оквиру организационе јединице за болничке инфекције су:

- 1) праћење епидемиолошке ситуације у погледу болничких инфекција, постављање дијагнозе болничких инфекција у складу са дефиницијама из члана 3. став 3. овог правилника;
- 2) приказивање епидемиолошке ситуације на основу прикупљених података и дневно извештавање стручног колегијума стационарне установе;
- 3) учествовање у припреми препорука за превенцију и сузбијање болничких инфекција;
- 4) праћење примене препорука, поступака и мера за превенцију и сузбијање болничких инфекција, као и вршење процене примењених мера;
- 5) праћење болничких инфекција према утврђеним приоритетима и изолатима бактерија од епидемиолошког значаја;
- 6) пружање стручне помоћи докторима медицине у свакодневном раду;
- 7) пријављивање сумње на епидемију болничких инфекција специјалисти епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље;

- 8) сарадња са специјалистом епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље при истраживању епидемије и утврђивању препорука и мера за сузбијање епидемије;
- 9) давање препорука задуженим лицима при планирању грађевинских радова у установи са аспекта превенције и сузбијања болничких инфекција;
- 10) организовање континуиране едукације за запослена лица у здравственој установи;
- 11) безбедно чување података;
- 12) припремање периодичних извештаја који се, након усвајања од стране Комисије, достављају надлежном институту/заводу за јавно здравље.

Члан 18.

(1) Задаци струковне медицинске сестре/струковног санитарно-еколошког инжењера у оквиру организационе јединице за болничке инфекције су:

- 1) дневно прикупљање података о пацијентима који су у ризику за настанак болничких инфекција, уписивање података у образац за надзор и обавештавање специјалисте епидемиологије надлежног за болничке инфекције о прикупљеним подацима;
- 2) учествовање у припреми препорука за превенцију и сузбијање болничких инфекција са аспекта извођења сестринских процедура;
- 3) праћење примене препорука, поступака и мера за превенцију и сузбијање болничких инфекција;
- 4) дневни увид у протокол микробиолошке лабораторије;
- 5) праћење болничке инфекције/колонизације према утврђеним приоритетима и изолатима бактерија од епидемиолошког значаја;
- 6) пружање стручне помоћи медицинским сестрама/техничарима у свакодневном раду;
- 7) пружање помоћи специјалисти епидемиологије здравствене установе и специјалисти епидемиологије надлежног института/завода за јавно здравље, при истраживању епидемије болничке инфекције и при утврђивању препорука и мера за сузбијање епидемије;
- 8) учествовање у континуираној едукацији за запослена лица у здравственој установи;
- 9) безбедно чување података.

(2) Струковна медицинска сестра/струковни санитарно-еколошки инжењер у свом раду непосредно је одговоран специјалисти епидемиологије здравствене установе.

4. Улога института/завода за јавно здравље у епидемиолошком надзору над болничким инфекцијама

Члан 19.

(1) Институт/завод за јавно здравље организује епидемиолошки надзор над болничким инфекцијама у здравственим установама и другим облицима делатности из члана 1. став 2. овог правилника на територији за коју је основан.

(2) Институт/завод за јавно здравље обавља следеће:

- 1) пружа потребну стручно-методолошку помоћ здравственој установи или другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника током организовања и извођења епидемиолошког надзора над болничким инфекцијама;
- 2) учествује у раду Комисија;
- 3) прикупља и анализира достављене пријаве и извештаје о болничким инфекцијама;
- 4) врши испитивање епидемија болничких инфекција у сарадњи са организационом јединицом за болничке инфекције и Комисијом;
- 5) предлаже мере за спречавање преношења болничких инфекција;
- 6) организује континуирану едукацију из области болничких инфекција;
- 7) сачињава извештаје о болничким инфекцијама на својој територији и доставља их Институту за јавно здравље Србије.

5. Улога Института за јавно здравље Србије у епидемиолошком надзору над болничким инфекцијама

Члан 20.

(1) Институт за јавно здравље Србије организује епидемиолошки надзор над болничким инфекцијама у здравственим установама и другим облицима делатности из члана 1. став 2. овог правилника и прати кретање болничких инфекција на територији Републике Србије на основу извештаја института/завода за јавно здравље.

(2) Институт за јавно здравље Србије обавља следеће:

- 1) организује епидемиолошки надзор над болничким инфекцијама на територији Републике Србије;
- 2) пружа стручну помоћ у области болничких инфекција институтима/заводима за јавно здравље на територији Републике Србије;
- 3) координира и учествује у процени мера превенције и надзора над болничким инфекцијама на територији Републике Србије;
- 4) припрема извештаје два пута годишње о кретању болничких инфекција на основу података института/завода за јавно здравље на територији Републике Србије и доставља их Републичкој стручној комисији за надзор над болничким инфекцијама и министарству надлежном за послове здравља;

- 5) учествује у припреми националних препорука (водича) из области превенције и надзора над болничким инфекцијама и учествује у њиховој примени;
- 6) организује континуирану едукацију из области превенције и сузбијања болничких инфекција;
- 7) пружа неопходне информације министарству надлежном за послове здравља у погледу болничких инфекција у здравственим установама и другим облицима делатности из члана 1. став 2. овог правилника.

6. Улога Републичке стручне комисије за надзор над болничким инфекцијама

Члан 21.

Републичка стручна комисија за надзор над болничким инфекцијама обавља нарочито следеће:

- 1) учествује у припреми програма за спречавање и сузбијање болничких инфекција;
- 2) разматра годишње извештаје о кретању болничких инфекција које припрема Институт за јавно здравље Србије;
- 3) припрема препоруке и упутства из области превенције и надзора над болничким инфекцијама, прати и учествује у њиховом спровођењу;
- 4) учествује у процени успешности мера превенције и надзора над болничким инфекцијама;
- 5) пружа неопходне информације министарству надлежном за послове здравља у вези са болничким инфекцијама у здравственим установама;
- 6) учествује у изради законских и подзаконских аката у области превенције и сузбијања болничких инфекција.

III. МЕРЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ И СУЗБИЈАЊЕ БОЛНИЧКИХ ИНФЕКЦИЈА

Члан 22.

Превенција и сузбијање болничких инфекција представља скуп активности у области безбедности пацијената током пружања здравствене заштите као и безбедности запослених лица. У спровођењу тих активности одговорни су сви запослени у здравственој установи и другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника.

Члан 23.

Мере за превенцију и сузбијање болничких инфекција су:

- 1) преглед, тријажа и санитарна обрада болесника при пријему на болничко лечење и према клиничким индикацијама, микробиолошка и епидемиолошка обрада болесника;
- 2) спровођење санитарно-хигијенских поступака при раду, прописано понашање запослених, болесника и посетилаца унутар здравствене установе и другог облика делатности из члана 1. став 2. овог правилника;
- 3) чишћење, прање и проветравање радних просторија и припадајуће опреме;
- 4) хигијена руку;
- 5) дезинфекција инструмената, медицинског прибора и околине;
- 6) стерилизација опреме и прибора за медицинске поступке;
- 7) асептични поступци при раду;
- 8) прикупљање, разврставање, прање, стерилизација и транспорт рубља;
- 9) обезбеђивање здравствене безбедности намирница, укључујући воду за пиће, као и обезбеђивање санитарно-техничких и хигијенских услова приликом припреме, чувања и поделе хране;
- 10) обезбеђивање здравствене исправности и квалитета воде за потребе хемодијализе;
- 11) обезбеђивање квалитета ваздуха;
- 12) дезинсекција и дератизација;
- 13) безбедно управљање медицинским отпадом;
- 14) рано откривање, изолација и лечење оболелих од болничких инфекција;
- 15) прикупљање података, евидентирање болничких инфекција, пријављивање болничких инфекција, анализа и извештавање о болничким инфекцијама;
- 16) праћење и сузбијање резистенције појединих врста микроорганизама на антимикробне лекове, праћење потрошње антибиотика и формирање листе резервних антибиотика;
- 17) спровођење превентивних и специфичних мера код пацијената и здравствених радника, здравствених сарадника и других запослених лица (имунизација, хемопрофилакса, серопрофилакса);
- 18) праћење, пријављивање и збрињавање здравствених радника, здравствених сарадника и других запослених лица приликом озледа оштрим предметима у здравственој установи и другом облику делатности из члана 1. став 2. овог правилника и контаминације коже и слузокожа биолошким материјалом, посебно оних лица која су професионално изложена потенцијално инфективном материјалу;
- 19) обезбеђивање санитарно-хигијенске и техничке исправности објекта, опреме и инсталација према медицинским потребама;
- 20) едукација запослених лица о превенцији и сузбијању болничких инфекција;

21) детаљна и континуирана едукација чланова организационе јединице за болничке инфекције и струковне медицинске сестре/струковног санитарно-еколошког техничара за болничке инфекције.

Члан 24.

Процедуре спровођења мера из члана 23. овог правилника саставни су део Програма из члана 5. став 1. овог правилника.

IV. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 25.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Број 110-00-248/2013-07

У Београду, 21. октобра 2013. године

Министар,

проф. др Славица Ђукић Дејановић, с.р.